

IZSTOPNA IZJAVA

S to izjavo odstopam s položaja predsednika nadzornega odbora SED in hkrati po sedemindvajsetih letih članstva izstopam iz Slovenskega etnološkega društva.

Povod za izstop je sklep Komisije za podeljevanje Murkove nagrade, priznanj in listine z dne 5. oktobra 2005 in podelitev dne 19. oktobra 2005.

Pravilnik o podeljevanju Murkove nagrade, Murkovega priznanja in Murkove listine **za posebne dosežke v etnologiji** na Slovenskem v 1. členu zelo jasno piše, da se Murkovo nagrado podeli za posebne dosežke na področju etnologije, 3. člen pa navaja, da so to **izjemni etnološki znanstveni in raziskovalni dosežki** posameznikov, skupin ali ustanove oziroma **znanstveni in strokovni dosežki, zaokroženi v življenjskem delu** posameznikov. Letošnja Murkova nagrada za življenjsko delo je bila podeljena mag. Inji Smerdel, bivši direktorici Slovenskega etnografskega muzeja, **za izvedbo projekta vzpostavitve novega stavbnega kompleksa SEMa na Metelkovi v Ljubljani**.

Od kdaj je *vzpostavljanje stavbnih kompleksov* dosežek na področju etnologije? Razen tega zaslug za novo muzejsko hišo, *za ustrezne delovne pogoje in za možnost za postavitve stalne razstave, za vsebinsko in funkcionalno zasnovo ter izvedbo novega stavbnega kompleksa SEM* ne gre pripisovati najprej in samo direktorici: ni vložila niti finančnih sredstev (objekt je zgrajen iz proračunskih sredstev) niti ni projektirala objekta, o vsebinski in funkcionalni zasnovi pa so že doslej mnenja deljena. Tudi če bi utemeljitev nagrade merila na vsebinsko zasnovo stalne razstave, kar bi lahko označili kot dosežek na področju etnologije, bi ta dosežek, tudi če bi bil še tako kvaliteten, težko opredelili kot 'življenjsko delo' (sicer pa je nagrajenkin koncept stalne razstave *Kontrapunkti življenja*, naletel na argumentirane kritike na javni predstavitvi koncepta 2. julija 2003 .

Odločitev Komisije, da Murkovo nagrado za življenjsko delo podeli za izvedbo projekta vzpostavitve novega stavbnega kompleksa SEMa, je še toliko bolj absurdna, ker je na njen naslov prispel tudi predlog, da bi letošnjo Murkovo nagrado za življenjsko delo podelili pokojnemu dr. Borutu Brumnu. Ne zaradi pietete do prezgodaj umrlega kolega – dr. Brumen bi si kljub mladosti to nagrado zaslužil že za časa svojega življenja, saj je v kratkem času izjemno veliko prispeval k razvoju etnološke/kulturno-antropološke stroke v Sloveniji. Bil je eden tistih, ki so presegali etnografski pozitivizem in razvijali kritičen odnos do nereflektiranih ideoloških predpostavk tradicionalnega etnološkega raziskovanja pri nas. O čemer priča že njegova bogata bibliografija, kot soustanovitelj MESSa pa ima veliko zaslug za to, da so Slovenijo obiskali vrhunski etnologi/kulturni antropologi.

Komisija je po statutu društva avtonomna, kar ocenjujem kot legitimno, vendar to ne pomeni, da do njenih odločitev ne smemo biti kritični, oziroma v njene odločitve ne smemo dvomiti. Letošnja odločitev ima po mojem mnenju tudi simbolni pomen – dokazuje namreč, da delo tistih, ki razvijajo »izjemne etnološke znanstvene in raziskovalne dosežke«, v Slovenskem etnološkem društvu ne more pričakovati podpore in spoštovanja, kot si ga po mojem mnenju zasluži. Strokovna vest mi ne dovoljuje, da še naprej sodelujem v združenju, ki tako očitno izkrivlja etnološke znanstvene in strokovne dosežke. In to je razlog, zaradi katerega iz Slovenskega etnološkega društva nepreklicno izstopam.

Datum prejema prispevka v uredništvo: 27. 10. 2005

IZSTOPNA IZJAVA

Nepreklicno odstopam s položaja člana IO SED in hkrati izstopam iz Slovenskega etnološkega društva. Povod je moje globoko nestrinjanje s tistim delom odločitve Komisije za podeljevanje Murkove nagrade, Murkovega priznanja in Murkove listine pri SED (odslej Komisija), ki je ob tridesetletnici SED naše najvišje priznanje – Murkovo nagrado – soglasno podelila mag. Inji Smerdel. Hkrati je Komisija Murkovo priznanje (predvideno za znanstvene in strokovne dosežke na področju etnološke vede na Slovenskem ali o

Sloveniji v preteklem letu) podelila prof. dr. Zmagu Šmitku za knjigo *Mitološko izročilo Slovencev* in Murkovo listino Vesni Guštin Grilanc; ob takem izboru se zdi odločitev za podelitev nagrade mag. Inji Smerdel še toliko manj smiselna, saj bodisi njeni »izjemni etnološki znanstveni in raziskovalni dosežki« bodisi »znanstveni in strokovni dosežki, zaokroženi v življenjskem delu«, za katere se podeljujejo Murkove nagrade, zbledi ob odličnem dosežku Zmaga Šmitka, ki je navsezadnje tudi plod dolgoletnega raziskovanja.

V tako poudarjenem in slovesnem trenutku, kot je bila 30-letnica društva, sem od Komisije pri vseh treh odločitvah (Murkova nagrada, Murkovo priznanje in Murkova listina) pričakoval posebej pretehtan izbor, saj naj bi ravno podelitev Murkove nagrade, priznanja in listine slavila »etnološko odličnost« ter predstavljala vrhunec tridnevni slovesnosti ob 30-letnici društva. Ob tem sem pričakoval, da bo v okviru praznovanj 30-letnice društva posebej poudarjena deklarirana društvena usmeritev na »enotnost v različnosti«, saj naj bi po besedah predsednice društva dr. Brede Čebulj Sajko vse prireditve na različne načine prispevale k »sodelovanju in povezovanju med slovenskimi etnologi in etnološkimi institucijami« Odločitev za podelitev nagrade mag. Inji Smerdel je po mojem mnenju v popolnem nasprotju s takimi intencami, zlasti zato, ker kot predlagatelj vem, da je Komisija v procesu odločanja za Murkovo nagrado soglasno izločila pokojnega dr. Boruta Brumna, katerega etnološka odličnost in žal sklenjen življenjski opus je zame očitno in na prvi pogled edina možna in edina etična izbira med (štirim) kandidati.

Komisiji s svojim mnenjem nikakor ne želim odrekati pravice do lastnega mnenja in presoje; še več le-ta mora biti po mojem mnenju pri njihovem delu povsem zagotovljena, a hkrati se mora komisija soočiti s svojo strokovno in znanstveno odgovornostjo za utemeljenost svojih odločitev. Toda tudi moja pravica je, da način presojanja v Komisiji, njeno vrednotenje zaslug in deležev posameznikov v slovenski etnologiji in kulturni antropologiji presojam in ocenjujem po svoje. Odločitev komisije me je dokončno pripeljala do prepričanja, da so razlike med njihovimi in mojimi pogledi tolikšne, da plodnega sobivanja med njimi ne pričakujem več. Toliko o povodu.

Razlog mojega odstopa in izstopa pa je predvsem dejstvo, da so opisana in druga dogajanja ob tridesetletnici društva pokazala, da SED (oz. vsaj njegovo vodstvo) ostaja »etnološko ekskluzivno«, saj še vedno prevladuje prepričanje, da je bila enotnost društva porušena tisti trenutek pred 15 leti, ko se je takratni Oddelek za etnologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani preimenoval v Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo. Tega »izvirnega greha« Oddelku vrsta etnologov ne more odpustiti. Če zanemarimo vse pretekle nespozume okrog »vključevanja« ali »izključevanja« Oddelka v program SED, tak odnos do Oddelka ponovno dokazuje odločitev Komisije za podeljevanje, kaže pa ga tudi kolokvij o razmerjih med znanostjo in stroko, ki ga je kot svoj prispevek k tridesetletnici društva organiziral Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo Filozofske fakultete. Dogodek se je začel z nekaj blagglasnimi napevi nastajajočega študentskega kvarteta Kul-tura, po treh zanimivih študentskih obdelavah natanko deset let starega filmskega gradiva posnetega o razpravah o etnoloških raziskovalnih programih v Cankarjevem domu pa je sledil prijazen nagovor predstojnika Oddelka dr. Rajka Muršiča k pogovoru (kolokvij!). »Pogovor« se je takoj sprevrgel v osredotočen napad na pedagoško delo Oddelka za etnologijo in kulturno antropologijo. V njem so nekateri udeleženci kolokvija (vsi predstavljajo »vrh« SED) skušali »docirati« Oddelek ter katere slovenske etnologe in njihova dela bi po njihovem mnenju morali poznati absolventi oddelka

(pa jih ne) in katerih znanj je **po njihovem mnenju premalo, da bi diplomanti sploh lahko dobili zaposlitev. V odgovorih** (v katerih so zelo opazno sodelovali tudi študentje) se je po mojem mnenju predvsem pokazalo, da »docenti« mnogo preslabo poznajo pedagoški program Oddelka, ki je ravno v zadnjih 15 letih doživel temeljite izboljšave – in to ne samo v smereh, ki so jih »zahtevali« kritiki. Na kolokvijju so tako torej (po oceni predsednice društva) prevladale »stare zamere« in nerazumevanja, ki so posledica neodzivanja članov Oddelka na številne akcije, ki jih pripravlja društvo. Na izrecno in večkrat ponovljeno mnenje, da so razlogi za neodzivanje in nesodelovanje verjetno tudi v ekskluzivnosti društva in neustreznosti imena, ki pač ne odraža več razvoja zadnjih let na področju etnologije in kulturne antropologije, pa je predsednica odgovorila le, da bo društvo ohranilo svoje »ekskluzivno« etnološko ime – inkluzivnost pa namenila elektroinženirjem, ki so tudi člani društva ...

Ob tem bi pač veljalo spomniti, da je morda cel dogodek – tridesetletnica društva – nekoliko »ekskluzivističen«, saj je namenjena spominu na trenutek, ko so se 22. oktobra 1975 člani Slovenskega etnografskega društva in slovenske podružnice Zveze etnoloških društev Jugoslavije po 15 letih razprav in preprirov med takratni etnografi in etnologi združili v enotno društvo in tudi s spremembo imena potrdili spremenjene razmere v stroki. Toda: tempora mutantur ... ob tridesetletnici dogodka se to ni (ponovno) zgodilo.

Naj za konec omenim še nekoliko bolj osebni razlog za moj odstop/izstop; ko sem na korespondenčni seji IO SED 10. oktobra 2005 glasoval o mnenju Komisije (čeprav sicer menim, da je neustrezna ureditev, po kateri se o odločitvah Komisije izjasni še IO društva), sem glasoval po svoji vesti. Negativno mnenje o izboru sem poslal vsem članom IO, medtem ko je večina članov IO svoje mnenje poslala le tajnici ali predsednici društva. Kmalu zatem smo od enega izmed članov IO vsi »udeleženci« korespondenčne seje dobili poziv na »zaupanje in spoštljivost v medsebojnih odnosih«, ki je zelo očitno meril na moje mnenje, ki je bilo izraženo javno. Po mnenju člana Izvršnega odbora Slovenskega etnološkega društva »takšen način komuniciranja med člani IO SED in IO SED s člani komisije ne prispeva k razvoju društvene kredibilnosti in odličnosti. Ravno obratno, prispeva k degradaciji zaupanja in poslanstva članov komisije ter posledično k zmanjševanju ugleda oz. žlahtnosti prijetih priznanj, nagrad in listin ... V kolikor kdor koli med nami ni vreden zaupanja in ustrezne podpore, ga/jo/me nadomestite s primernejšim. Osebo obžalujem nastale razmere, saj slabijo mojo voljo in pripravljenost po delovanju v organih SED.« Tako torej; moje povsem legitimno izražanje drugačnega mnenja je bilo označeno za napad na »društveno kredibilnost in odličnost« in kar je še huje – noben izmed članov IO društva ali pa morda predsednica društva moje pravice izražati mnenje, ki sodi med temeljne postulate demokracije, ni poskušalo obraniti. In tako je tudi moja pripravljenost po delovanju v organih SED in v društvu do konca ugasnila; nadomestite me s »primernejšim«!

Datum prejema prispevka v uredništvo: 14. 11. 2005